

LỜI DÂNG - Gitanjali

RABINDRANATH TAGORE

Bản dịch: Đỗ Khánh Hoan

1

Vì vui riêng, người đã làm tôi bất tận. Thân này thuyền nhỏ mong manh đã bao lần người tát cạn rồi lại đổ đầy cuộc sống mát tươi mãi mãi.

Xác này cây sậy khăng khiu, người đã mang qua núi, qua đồi, qua bao thung lũng, và phả vào trong giai điệu mới mẻ đời đời.

Khi tay người bắt từ âu yếm vuốt ve, tim tôi ngập tràn vui sướng, thốt nên lời không sao tả xiết.

Tặng vật người ban vô biên vô tận, nhưng để đón xin, tôi chỉ có hai tay bé nhỏ vô cùng. Thời gian lớp lớp đi qua, người vẫn chưa ngừng đổ rót, song lòng tôi thì hãy còn vơi.

2

Khi người ban lệnh cất lời ca, tôi thấy tim mình như rạn nứt, vì hãnh diện khôn cùng; ngược nhìn mặt người, mắt tôi ướt lệ.

Những gì trong tôi lỗi điệu, được khàn biến thành hòa khúc dịu êm – như chim vui náo nước băng qua biển cả, lòng tôi đề mê giang cánh bay xa.

Tôi biết lời tôi ca làm người vui thích. Và tôi biết chỉ khi khoác áo ca công tôi mới đến trước mặt người.

Lời tôi ca vươn cánh rộng dài bay đến nhẹ vuốt chân người – bàn chân trước kia nào dám ước mơ chạm tới.

Say như vì nguồn vui ca hát, tôi quên bằng thân mình; tôi gọi người là bạn, Thượng Đế của lòng tôi.

3

Tôi không hiểu lời người đang hát, người ơi! Tôi lắng nghe im lặng, ngỡ ngàng.

Anh âm bản người sáng tạo soi sáng cùng thế giới. Hơi thở cuộc đời trong giai khúc người gieo lan tỏa mọi phương trời. Giọng suối thiêng liêng trong điệu khúc người tấu vượt từng vách đá cản đường rồi băng mình chảy miết.

Lòng tôi khát khao nhập vào bài ca người hát, song hoài công cất tiếng chẳng thành. Tôi muốn nói, nhưng lời lại rã rời, lạc điệu sượng sùng tôi nức nở lệ rơi. A ha! Người đã giam tim tôi trong lưới nhạc trùng trùng.

4

Nguồn sống của đời tôi, tôi sẽ luôn luôn giữ gìn thân xác khiết tịnh, vì hiểu đã được người âu yếm vuốt ve.

Tôi sẽ luôn luôn giữ gìn tư tưởng lánh xa mọi điều giả dối, vì hiểu chính người là chân lý đã nhóm trong tâm trí tôi nguồn sáng lý trí.

Tôi sẽ luôn luôn đuổi xua khỏi tâm hồn mọi ác ý sâu xa và vun trồng cho tình yêu trong mình bùng nở, vì hiểu người đã ngự trị từ lâu trong sâu thẳm tim tôi.

Và tôi, tôi sẽ đem hết sức mình phát hiện người trong mọi việc làm, vì hiểu chính sức mạnh của người đã cho tôi khả năng hành động

5

Xin người rộng lượng phút giây cho tôi đến ngồi bên cạnh. Việc đang làm tôi sẽ hoàn tất sau đây.

Xa khuất mặt người, tim tôi bồn chồn, thao thức, và việc làm hóa ra nặng nề bất tận trong bể nhọc nhằn vô biên.

Hôm nay hè đã lại bên song cửa nhà tôi, mang theo tiếng thở dài cùng lời thì thầm nhẹ nhẹ; và trong rừng cây tươi ngập sắc hoa bầy ong đang nhộn nhạo ca hát.

Lúc này là lúc ngồi im lặng, đối diện với người, trong trầm tĩnh, thanh thoi tràn trề, cất lời ca hiển dương cuộc sống.

6

Hái bông hoa nhỏ bé này đi, rồi cầm lấy, đừng trừ trừ anh ạ. Em sợ hoa sẽ rũ cánh và rơi vào cát bụi mất thôi.

Nếu trên vòng hoa đã kết không còn chỗ thì cũng nên bằng tay mình, anh ạ, qua va chạm đớn đau, ban vinh dự cho hoa mà ngắt hoa đi. Em sợ ngày sẽ hết trước khi em biết và thời gian dâng hiến qua đi.

Tuy sắc chẳng thắm tươi, hương không ngào ngạt, song hãy dùng hoa này mà hiến dâng anh ạ, và hái hoa khi thời gian còn đó, anh ơi.

7

Thơ tôi đã rũ sạch mọi điểm trang loè loẹt, không còn kiểu cách, huênh hoang. Vật trang sức sẽ làm hại tình thân giữa đôi ta, sẽ ngăn cách người với tôi, và khi va chạm thành tiếng xúng xẻng sẽ át cả tiếng người thì thầm.

Trước mặt người lòng hờm hĩnh thi nhân của tôi chết trong hồ nhục. Ôi thi bá thi hào!

Tôi đã đến ngồi dưới chân người. Chỉ xin để tôi biến đời mình thành bình dị, thẳng ngay, như chiếc sáo sậy để người phả đầy âm nhạc vào trong.

8

Mặc áo Hoàng tử, đeo ngọc quý quanh cổ, con sẽ mất hết hứng thú lúc chơi đùa; áo làm vướng víu từng bước chân đi.

Những sợi áo sẽ rách, rồi đất bụi dính vào, con tách mình khỏi nhân sinh cuộc thế, và chẳng hề dám nhúc nhích, cựa mình.

Mẹ, nếu tách con khỏi bụi trần gian trong lành, ngăn không cho con vào hội chợ tưng bừng của nhân sinh bình dị, áo quần mẹ cho sẽ buộc giàng vô ích, mẹ ơ!

9

Ờ, người khùng dại, muốn lấy hai vai mang chính thân mình! Ờ người hành khất, muốn đến ăn xin chính cửa nhà mình!

Hãy đặt gánh nặng vào tay ai đó đủ sức xách mang tất cả, và đừng ngoái lại tiếc nuôi bao giờ.

Vừa chạm hơi thở tới, ước muốn trong anh đã dập tắt ngọn lửa trong đèn. Ước muốn ấy phàm trần – chớ lấy quà tặng từ bàn tay ước muốn chớp thơi. Chỉ nên nhận những gì tình yêu thiêng liêng trao tặng.

10

Chỗ này là thảm hoa để người đặt chân, nhưng người lại đứng đằng kia bên hàng hạ nhân tay trắng, khốn cùng, hèn mọn.

Cho dầu muốn cúi đầu chào người, lòng kính cẩn trong tôi cũng không thể chạm tới chỗ chân người đang ngừng nghỉ cùng những người tay trắng, khốn cùng, hèn mọn.

Lòng kiêu ngạo chẳng bao giờ đi tới nơi người trong manh quần tả tôi, tấm áo đơn sơ đang cùng đi với những người tay trắng, khốn cùng, hèn mọn.

Tìm tôi chữa một lần tìm thấy đường đi dẫn đến nơi người đang bước cùng những kẻ lạc loài trong đám người tay trắng, khốn cùng, hèn mọn.

11

Ca hát thế này mà làm chi! Cầu kinh lần hạt thế này mà làm gì! Bỏ hết đi thôi. Thực lòng anh thờ phụng ai trong xá tối hẻo lánh ngôi giáo thất cửa đóng kín bưng? Mở mắt ra nhìn, anh sẽ thấy Thượng Đế anh thờ không ngồi phía trước!

Người ở nơi kia, nơi nông dân đang vật lộn cùng đất cứng, nơi công nhân đang xẻ đá làm đường. Người đang ở đó cùng họ đổ mồ hôi dưới mưa lũ, dưới mặt trời; áo quần

lâm láp, bản dơ. Hãy cời tăng bào, rồi cũng như Người bước xuống đất cần bụi bặm!

Giải thoát? Đường giải thoát anh tưởng nằm nơi nao? Thượng Đế đã tươi vui khoác vào mình những sợi dây sáng tạo; Người tự buộc Người mãi mãi với chúng ta.

Hãy dứt mình ra khỏi mọi trầm mặc suy tư và để sang bên những hương hoa đang cúng! Có sao đâu nếu áo quần anh lấm bẩn tả tơi? Hãy đến gặp rồi cùng Người lao động cho mồ hôi vã xuống đất cần.

12

Thời gian cuộc hành trình tôi đi thì dài và đường đi cũng thế.

Tôi ra xe lúc trời vừa tảng sáng, ruổi rong qua bao thế giới hoang vu, dấu chân in trên nhiều vì sao và hành tinh.

Đây là cuộc ra đi xa xôi nhất, cuộc ra đi dẫn tôi đến bên người; cuộc tập dượt phức tạp nhất chính là cuộc tập dượt đưa tới về giản đơn tốt cùng của một hòa âm.

Trước khi về tới nhà mình, lũ khách đã phải gõ cửa biết bao căn nhà xa lạ; lũ khách phải lang thang qua bao thế giới bên ngoài cuối cùng mới đến miếu thất sâu thẳm bên trong.

Mắt tôi đã lang thang khắp bốn phương trời trước khi tôi nhắm mắt lại và nói: "Minh đến nơi rồi!"

Câu hỏi và tiếng kêu: "Ồ, nơi nao?" biến tan thành ngàn suối lệ, nhận chìm thế giới dưới sóng xác tin: "Ta tới rồi đây".

13

Bài ca tôi tới để hát đến hôm nay vẫn chưa được hát.

Đã bao ngày lên dây đàn rồi lại tháo dây ra.

Tiết điệu chính xác vẫn chưa tìm thấy, lời chưa đặt xong. Trong tim chỉ có niềm khao khát khắc khoải mà thôi.

Hoa chưa nở; chỉ có gió đang thổi than bên cạnh.

Tôi chưa nom thấy mặt người ấy, chưa nghe giọng nói mà chỉ vắng nghe tiếng chân nhẹ bước trên đường trước cửa mà thôi.

Trong khi dọn chỗ trong nhà cho người ấy, ngày dài đời tôi đàng đẵng trôi qua; nhưng đèn chưa thắp, và tôi chẳng thể mời người ấy vào trong.

Tôi sống với hy vọng gặp mặt người ấy; nhưng cuộc gặp gỡ vẫn chưa đến nào.

14

Ước muốn trong tôi nhiều vô kể và tiếng nói tôi than nghe não nuột, thảm thương; nhưng bằng những chối từ sắt đá, người luôn luôn tránh né gặp tôi; lòng nhân từ nghiêm khắc ấy đã phủ kín đời tôi.

Ngày lại ngày người làm tôi xứng đáng với tặng vật lớn lao giản đơn người ban mà chẳng cần để tôi xin hỏi – này bầu trời, ánh sáng, này xác thân, này trí tuệ, này cuộc đời – cứu tôi khỏi những hiểm nguy của vũng lầy ước muốn.

Có những lúc tôi nán lại thần thờ, và nhiều khi tôi bưng bình, hối hả đi tìm đối tượng; song lúc ấy, tàn nhẫn, người đã giấu mặt chẳng để tôi nhìn.

Ngày lại ngày người làm tôi xứng đáng để tiếp nhận hoàn toàn: bằng cách luôn luôn và tức khắc khước từ - cứu tôi khỏi những hiểm nguy của ước muốn mơ hồ, thấp kém.

15

Tôi tới đây để hát hầu người. Trong căn phòng thanh thang này tôi sẽ ngồi vào một xô.

Trong thế giới của người tôi hoàn toàn thất nghiệp; cuộc đời vô dụng của tôi chỉ còn biết rắc reo giai điệu không ngừng.

Lúc nào đến giờ thờ phụng người câm lặng, trong miếu thất âm u, giữa đêm khuya khoắt, xin người ra lệnh cho tôi đứng trước để cất lời ca.

Trong không khí ban mai, khi cây đàn vàng óng đã ngân vang, xin cho tôi vinh dự đến trước mặt người.

16

Tôi đã được mời dự đại hội trần gian; đời tôi thật có ân phúc diễm kiều. Đến đây tôi đã được nhìn và được nghe.

Tại hội vui này, phần tôi là mang đàn dạo khúc; và tôi đã làm hết sức mình.

Bây giờ, xin thưa, đã đến giờ chưa nhĩ để tôi được phép bước vào nhìn mặt người và dâng lời kính lạy lặng thầm?

17

Tôi chỉ chờ tình yêu tới là sẽ dâng trọn thân mình vào tay tình yêu. Đó là lý do vì sao tôi chậm trễ muộn mằn, và vì sao tôi mang tội lãng quên vô tình. Họ tới với phép tắc cùng luật lệ, trói chặt tôi ngay, nhưng tôi buộc thoát tất cả, vì lẽ tôi chỉ chờ tình yêu tới là sẽ dâng trọn thân mình vào tay tình yêu.

Người đời trách chê bảo tôi vô tình; tôi không nghi ngờ là họ có lý khi trách chê như vậy.

Chợ đã tan và việc làm hối hả xong xuôi hết. Những người tới gọi tên tôi mà chẳng

gập mặt đã tức giận bỏ ra về. Tôi chỉ chờ tình yêu tới là sẽ dâng trọn thân mình vào tay tình yêu.

18

Mây dùn mây thành lớp, trời ngả tối. A, em yêu, sao nữa để anh đứng đợi cô đơn ngoài cửa.

Những lúc nhọc nhằn giữa trưa anh đã làm việc cùng người khác, nhưng vào giờ này, trời tối quạnh hiu, anh chỉ còn hy vọng có em mà thôi.

Nếu không để anh nhìn mặt, nếu cứ bắt anh đứng mãi đợi chờ, anh chẳng biết làm sao sống cho qua những giờ này mưa lạnh, lê thê.

Anh cứ đắm đắm nhìn màn trời xa xa, màn trời âm u, và tìm anh nỉ non lang thang cùng ngọn gió nộ cuồng.

19

Nếu em chẳng hé một lời, anh cũng đành lấy im lặng nơi em lấp đầy tim mình rồi nín thinh chịu đựng. Anh sẽ đứng im chờ đợi, như đêm tối có sao canh chừng, như đêm tối cúi đầu kiên nhẫn.

Bình minh chắc thế nào cũng đến, bóng tôi rồi sẽ tan đi và tiếng em sẽ trào tuôn thành nguồn suối vàng óng lan tỏa khắp bầu trời.

Rồi lời em nói sẽ chấp cánh thành bài ca, từ từng tổ chim anh gầy nuôi, bay vút lên cao, và giai khúc em hát sẽ trở thành hoa nở khắp rừng cây tự tay anh trồng.

20

Vào hôm hoa sen nở, hỡi ôi, tâm trí tôi lại lang thang vợ vẫn nên tôi chẳng biết gì. Chiếc chúng tôi cầm rỗng không; bông hoa đứng đó mà tôi không nhìn. Thỉnh thoảng chỉ có điệu buồn rơi xuống người tôi; giật mình tôi choàng khỏi mộng và cảm thấy trong làn gió phượng Nam dấu vết êm dịu của một hương thơm kỳ lạ.

Hương thơm dịu, mơ hồ ấy làm tim tôi rạo rực, khát khao; tôi thấy hình như đó là hơi thở nồng nàn của mùa hè đang tìm đường tiến tới vẹn toàn.

Lúc đó tôi chẳng ngờ hương ấy lại gần đến thế, chẳng ngờ hương ấy là hương của tôi, và chẳng ngờ hương dịu thơm tuyệt mỹ ấy đã nở từ lâu trong chính tim mình.

21

Đã đến giờ phải đẩy thuyền ra khơi. Trên bờ cát thời gian uể oải trôi qua. Ôi, thương cho tôi làm sao!

Mùa xuân nở hoa xong rồi và đã tạm biệt ra đi. Bây giờ, ôm những cánh hoa tàn phai vô ích, tôi chờ đợi, trần trụi.

Sóng triều mỗi lúc thêm ồn ào; phía bên kia bờ sông, trong lối mòn rợp bóng, lá vàng rung rinh rụng rơi.

Đang ngắm rỗng không nào đầy hơi ta! Cảm thấy chẳng ta qua làn không khí nguồn rung động mang âm hưởng bài ca xa xưa đang bỗng bênh từ bờ bên kia trôi lại?

22

Trong bóng tối thâm sâu thảng bầy sập sùi, anh bí mật bước đi, thềm lặng như màn đêm, lần thoát mọi cặp mắt ngắm nhìn.

Hôm nay ban mai đã khép mắt ngủ, chẳng buồn để ý tiếng gió đông nằn nì réo gọi; trời xanh thao thức giăng kín đầy mây.

Rừng cây đã ngừng ca hát, và nhà nào nhà ấy đã cửa đóng then cài. Anh là lữ khách cô đơn trên đường này hiu quạnh. Ôi! Người bạn tâm tình duy nhất, tôi quý thương hết lòng, công nhà tôi mở sẵn – đừng đi qua như giấc mộng lạnh.

23

Đêm này mưa bão, anh có phiêu du đi tìm tình yêu không anh? Bầu trời rên rỉ như một người đang thất vọng.

Đêm nay tôi không ngủ. Chốc chốc lại mở cửa nhìn ra ngoài bóng tối, anh ơi!

Tôi chẳng nhìn thấy gì trước mặt. Lòng nhủ lòng tôi hỏi đường anh đi ở phương nào?

Đang bấm bước lại thăm tôi, phải không anh bạn trên bờ sông nào lờ mờ nước đen như mực, bên ven rừng nào cau có xa xôi, qua bóng tối nào thăm thẳm thâm u?

24

Nếu ngày đã qua, chim thôi không hót, mệt mỗi gió ngừng cơn, thì xin kéo màn đêm tối phủ lên tôi như khi người đem giấc ngủ bao trùm trái đất và dịu dàng khép bông sen rũ cánh lúc hoàng hôn.

Xin đừng để lữ khách túng nghèo, túi hồ, túi đồ ăn rỗng không mà cuộc hành trình chưa dứt, áo quần lấm bụi, tả tơi, sức ngoài lực kiệt; nhưng xin làm cho đời lữ khách mới tươi như bông hoa dưới màn đêm hiền hậu của người.

25

Trong đêm tối mệt mỏi, xin để tôi lặng lẽ ngủ yên và trao người trọn vẹn niềm tin.

Đừng bắt tôi ép buộc tinh thần mệt nhọc sửa soạn khóa lễ đơn sơ để cúng dâng người.

Người đã kéo màn đêm phủ che những cặp mắt mỗi một của ngày để khi thức dậy ánh nhìn của ngày thêm mát dịu vui tươi.

26

Người đến ngồi bên cạnh, nhưng tôi không thức dậy. Giấc ngủ ấy mới đáng ghét làm sao! Thương cho tôi thay!

Người đến lúc đêm đang im lìm, tay ôm cây đàn; tiếng nhạc ngân vang ru tôi triền miên trong mộng.

Than ôi, có sao đêm tối của tôi lại cứ mắt hoài như thế? Ô, tại sao người mà hơi thở đã vuốt ve tôi ngủ thiếp lại cứ lẩn thoát khỏi mắt tôi nhìn?

27

Ánh sáng, ồ ánh sáng đâu rồi? Hãy lấy lửa thềm muốn nhóm ánh sáng lên nào!

Này đèn đây, nhưng sao chẳng một lần rung rinh đốm lửa! Lòng ta hỡi, phải chăng số phận người là thế? Ừ đúng vậy, với người chết là may mắn lắm rồi!

Thống khổ đến gõ cửa nhà người, nhắn lời rằng chủ người đang thức và chờ người tới nơi hẹn hò tình tự qua bóng tối màn đêm.

Bầu trời vẩn vù, mưa tuôn không ngừng. Ta chẳng rõ cái này là chi đã khuấy động lòng ta- ta không biết nó nghĩa là gì.

Chớp chợt sáng kéo màn âm u xuống thấp che kín mắt ta, tìm ta lần lỏi tìm đường tới nơi nhạc đêm đang réo gọi.

Ánh sáng, ồ ánh sáng đâu rồi? Hãy lấy lửa thềm muốn nhóm ánh sáng lên nào! Sấm rền, gió cuốn rít kêu khắp bầu trời rỗng không. Đêm tối như là tảng đá đen. Đừng để thời gian trôi đi trong bóng tối. Hãy thấp sáng đèn tình yêu bằng cuộc sống của người.

28

Chương ngại trong tối thường dai dẳng, nhưng khi rắp tâm đập tan tôi lại thấy lòng dạ nhói đau.

Tôi chỉ thềm có tự do giải thoát, nhưng lại thấy hổ thẹn khi mong đợi ngóng chờ.

Tôi chắc kho tàng vô giá ấy ở trong anh và anh là người bạn thân tôi nhất, song tôi nào dám quét khỏi phòng mình lớp ngân tuyến phủ che.

Vải liệm bao thân tôi à khăn liệm bụi bặm và chết chóc; tôi ghét vô cùng, ấy thế mà vẫn cứ yêu thương ôm vào lòng.

Tôi nợ nần nhiều lắm, tôi thất bại lớn lao, tôi xấu hổ âm thầm và ê chề sạm mặt, tuy nhiên khi tới hỏi xin lạc phúc, tôi lại run rẩy sợ lo, những e lời nguyện cầu được chấp nhận.

29

Tên tôi là một nhà tù, nơi người tôi giam đang than đang khóc. Mãi mê xây tường bao vây tất cả, và dần dần khi tường đã vươn cao, trong bóng tối âm u, tôi không còn nhìn thấy con người thực của mình đâu nữa.

Tôi hãnh diện vì bức tường cao ngất; lấy cát bụi, tôi chát kín tường đi, những sợ nếu còn lỗ nhỏ tên gọi này sẽ lọt vào trong. Vì cẩn thận chi li, tôi không còn nhìn thấy con người thực của mình đâu nữa.

30

Tôi đi một mình tới nơi hò hẹn. Nhưng ai đó đang rõi bước theo sau trong bóng tối im lìm?

Tôi sẽ sang bên, tránh mặt người ấy, nhưng không thoát được.

Dáng hư trương, phách tẩu, người ấy hất tung bụi đường và nói to hơn từng lời tôi nói.

Người ấy là cái tôi đáng thương của tôi; hẳn chẳng biết xấu hổ là gì; nhưng khi cùng đi với hắn tới cửa nhà người, tôi lại thấy hổ thẹn, người ọ.

31

- Tù nhân ọ, nói cho tôi biết, ai đã xích anh thế này?

- Chủ tôi đấy chứ còn ai. Những tưởng có thể hơn người trên thế gian tiền của cùng quyền thế, nên tôi đã nhặt thu đem vào kho riêng tiền bạc phải nộp đức Vua. Khi buồn ngủ, tôi lên giường dành cho chủ nằm nghỉ; và lúc thức dậy, tôi thấy mình là tù nhân trong chính kho riêng.

- Tù nhân ọ, vậy kể cho tôi hay, ai đã chế xích này bền chắc thế?

- Chính tôi chứ còn ai đã rèn xích này vô cùng cẩn thận. Những tưởng sức mạnh vô song mình có sẽ giam cầm thế giới để riêng mình thanh thản, tự do. Cứ thế ngày đêm hì hục tôi nung tôi đốt, hãm hờ, nện rèn chế tạo xích này. Rồi khi công việc xong xuôi, mắt xích hoàn hảo, chắc bền ai ngờ chính xích mình làm ra đã cùm mình lại.

32

Bằng đủ cách, những người yêu tôi trên thế gian này đã cố giữ cho tôi bình yên. Nhưng thực ra chính bằng tình yêu của người, lớn lao hơn tình yêu của họ, người đã giữ cho tôi tự do.

Những sợ tôi lãng quên, chẳng bao giờ họ dám để tôi ở một mình. Nhưng ngày lại ngày nào thấy bóng người đầu.

Dù trong lời nguyện cầu, tôi không gọi tên người; dù trong tim riêng, tôi không giữ hình người, nhưng tình yêu người dành cho tôi vẫn chờ đợi tình tôi.

33

Mới sáng họ đã tới và nói với tôi. Xin cho chúng tôi một phòng rất nhỏ nơi này mà thôi.

Họ nói: Chúng tôi sẽ giúp khi anh làm lễ nguyện cầu Thượng Đế của anh và chỉ nhận phần ân phúc người ban riêng cho chúng tôi mà thôi. Nói rồi họ ngoan ngoãn vào ngồi một xó, im lặng đợi chờ.

Nhưng đêm khuya, tôi thấy họ lên vào giáo thất linh thiêng, táo bạo, hãn hung, với lòng tham phàm tục, vét hết lễ dâng trên bàn thờ Thượng Đế.

34

Chỉ mong tôi chẳng còn gì, nhờ thế gọi được người là tất cả của tôi.

Chỉ mong ý muốn trong tôi chẳng còn gì, nhờ thế cảm thấy người ở mọi chốn, mọi nơi, đến với người trong mọi thứ mọi điều và dâng người tình tôi lúc nào cũng được.

Chỉ mong tôi chẳng còn gì nhờ thế không bao giờ lẩn tránh được người.

Chỉ mong giàng buộc trong tôi chẳng còn gì, nhờ thế trói buộc được thân mình vào ý người muốn, và nhờ thế thực hiện ý người trong suốt đời tôi – ý ấy là tình yêu người giàng buộc thân tôi.

35

Nơi ấy trí bất khuất, đầu ngẩng cao;

Nơi ấy hiểu biết tự do phóng dật;

Nơi ấy thế giới không bị thành trì cổ hủ, hẹp hòi phân chia thành mảnh nhỏ;

Nơi ấy tiếng nói phát ra từ sự thật thẳm sâu;

Nơi ấy nỗ lực không ngừng vươn tìm tuyệt đối;

Nơi ấy suối lý trí trong veo lượn khúc không lạc lối vào bãi cát ủ dột, hoang vu của tập quán khô cằn, cứng nhắc;

Nơi ấy, Cha dẫn tâm trí con vào hành động, vào suy tư mở rộng luôn luôn.

Trong vòm trời tự do ấy, xin cho quê hương con bừng tỉnh, Cha ơi.

Thượng Đế, đây lời tôi cầu nguyện: Xin tận diệt, tận diệt trong tim tôi mọi biến lộn tâm thường.

Xin cho tôi sức mạnh thân nhiên để gánh chịu mọi buồn vui.

Xin cho tôi sức mạnh hiên ngang để đem tình yêu gánh vác việc đời.

Xin cho tôi sức mạnh ngoan cường để chẳng bao giờ khinh rẻ người nghèo khó hay cúi đầu khuất phục ngạo mạn, đầy quyền uy.

Xin cho tôi sức mạnh dẻo dai để nâng tâm hồn vươn lên khỏi ti tiện hằng ngày

Và cho tôi sức mạnh tràn trề để âu yếm dân mình theo ý người muốn.

37

Cứ tưởng cuộc hành trình tôi đi đã chấm dứt sau bao cố gắng cuối cùng – cứ tưởng con đường trước mặt không còn nữa, lương ăn cạn rồi, và đã đến lúc dừng chân trong bóng tối im lìm.

Nhưng, tôi thấy ý người muốn lại không chấm dứt trong tôi. Và khi lời xưa chết lịm trên đầu lưỡi, điệu mới du dương từ tim trào dâng; nơi mà lối cũ không còn nữa, xứ mới hiện ra rất diệu kỳ.

38

Để tim anh nhắc lại nhắc lại không ngừng – anh muốn em, và chỉ riêng em!

Những thềm muốn ngày đêm lôi cuốn anh đều hoàn toàn giả tạo, rỗng không.

Vì đêm tối giữ kín trong lòng bóng tối lời ánh sáng cầu xin, thế cho nên từ vô thức thăm thẳm trong anh vẫn vang lên tiếng kêu – anh muốn em, và chỉ riêng em!

Vì dù cho rắp tâm vui dập thanh bình, phong ba cuối cùng vẫn muốn tìm về nghỉ ngơi trong đó, thế cho nên lúc lòng anh nổi loạn đập nát tình em, tiếng kêu ấy vẫn là - anh muốn em, và chỉ riêng em!

39

Khi tim tôi đã chai lỳ và khô cứng, xin mang cho tôi mưa thương xót từ bi.

Khi cuộc đời không còn ân phúc, xin đến với tôi trong tiếng hát lời ca.

Khi công việc ồn ào ầm vang mọi nẻo, cách ngăn tôi khỏi cõi xa xăm, ôi Thượng Đế trầm thinh, xin đem cho tôi ngơi nghỉ, thanh bình.

Khi trái tim hành khát của tôi ủ rử ngời khép mình trong một xó, Hoàng Thượng ơi, xin mở cửa bước vào với nghỉ thức một quân vương.

Khi ước muốn làm mù tâm trí tôi bằng bụi bặm cùng ảo ảnh, hỡi đáng thiêng liêng độc nhất, người tinh táo tinh tường, xin hãy đến với sấm rền và ánh sáng.

40

Ôi, Thượng Đế, đã bao ngày bao ngày mưa không rơi trong tim tôi khô cứng. Chân trời trần trụi khủng khiếp – không một lớp mây mỏng nhẹ, không một dấu hiệu mơ hồ của mưa rào mát lạnh xa xa.

Nếu người muốn, xin gửi đi phong ba giận dữ, đen ngòm đầy chết chóc; và với tia chớp sáng loé, hãy làm bầu trời hoang hốt hết phương này tới phương kia.

Nhưng xin gọi lại, người ơi, gọi lại hơi nóng dữ dần, im lìm, bén nặng, đang lặng lẽ thấm nhập đốt cháy tim tôi, và làm khô héo mọi hy vọng còn trong đó.

Xin để mây ân phúc từ cao buông thấp xuống như ánh mắt mẹ hiền mờ lệ vào hôm cha giận dữ không thương.

41

Anh đứng chỗ nào đằng sau họ, ẩn mình trong bóng tối, anh yêu? Coi anh rẻ rúng, họ đẩy xô, vượt qua mặt trên đường đầy bụi. Em đứng đây đợi hàng giờ mệt mỏi bày tặng vật chờ anh, trong lúc khách qua đường tới lấy từng cánh hoa mang đi; chiếc rổ em bưng chẳng mấy chốc thành rỗng không.

Buổi sáng trôi qua, buổi trưa cũng thế. Trong bóng mát chiều tà, mắt em dẫn dò thềm ngủ. Trong lúc về nhà, bọn đàn ông liếc nhìn em, rồi mỉm cười khiến em tủi hổ. Em ngồi như cô gái ăn xin, kéo vạt áo lên che mặt. Khi họ hỏi em muốn gì, em cúi nhìn xuống, không trả lời.

Ôi! Làm sao, làm sao nói cho họ hay em đang vì anh chờ đợi, và anh đã hứa là sẽ thế nào cũng lại cùng em. Làm sao, vì thẹn thùng, em thốt được nên lời: Quyết giữ nghèo này làm của hồi môn. A, em ghi chặt kiêu hãnh này trong bí mật tim sâu!

Em ngồi trên cỏ và nhìn bầu trời, mơ màng anh chợt tới dáng vẻ huy hoàng – đèn rực sáng, cờ hiệu vàng óng phát phới bay, để họ đứng bên vệ đường trở mắt nhìn khi thấy từ trên xe anh bước xuống nâng em lên khỏi bụi đường, rồi đặt bên cạnh mình người con gái ăn xin, đang tả tơi run rẩy vì tủi hổ, kiêu căng như cây leo trong làn gió hạ.

Nhưng thời gian trôi qua mà vẫn không thấy tiếng bánh xe anh lại. Nhiều đám rước ồn ào ầm ĩ rực rỡ đã diễn qua. Có phải chỉ riêng anh lặng im đứng trong bóng tối đằng sau họ? Và chỉ riêng em nhỏ lệ đợi chờ, lòng mòn mỏi ước mong vô ích?

42

Mới vào ngày đã nghe tiếng thì thầm – chúng mình sẽ bơi thuyền đi chơi, chỉ có anh và em, không một ai trên cõi đời sẽ biết cuộc hành hương chúng mình đi không mục đích và không chấm dứt bao giờ.

Trên đại dương vô hạn mênh mông ấy, khi anh lặng lẽ mỉm cười lắng nghe, tiếng em ca trầm bổng sẽ dâng thành giai khúc du dương, tự do như sóng triều, thoát mọi ngôn từ trói buộc.

Đã tới chưa nhĩ thời gian ấy? Còn việc gì làm nữa hay không? Kia, chiều hôm đang xuống trên bờ biển; trong ánh tà dương mờ nhạt, đàn hải âu đang giang cánh bay về tổ.

Ai biết khi nào đây sẽ tháo, và như ánh hoàng hôn trễ muộn, thuyền sẽ lặn vào đêm tối mênh mông?

43

Đó là một ngày khi tôi chưa sẵn sàng chờ đón; như một người trong đám bình dân, xa lạ với tôi, Hoàng Thượng ơi, chẳng hỏi han, người đã đi vào tim tôi khép kín, in sâu dấu vĩnh cửu lên bao giờ khắc chảy trôi, giờ khắc đời tôi.

Và hôm nay, lúc vô tình, nhìn những giờ khắc phù du ấy, thấy chữ ký của người, tôi nhận ra những giờ khắc phù vân ấy nằm tung toé trên bụi đường lẫn với hoài niệm buồn vui của những ngày vô vị lãng quên.

Người đã không khinh chê khi thấy tôi ngây thơ đùa nghịch trên đường bụi, và tiếng chân tôi nghe thấy trong căn phòng thơ ấu đúng là tiếng chân đang vọng lại từ các vì sao đêm.

44

Tôi thấy vui khi đợi chờ và đứng ngắm bên đường, nơi bóng râm đuổi theo ánh sáng và mưa ào tới theo dấu vết mùa hè.

Thiên sứ, mang tin vui từ những vòm trời xa lạ, chào hỏi tôi rồi lại vội vã ra đi. Trong lòng, tim tôi reo vui, hơi gió thoảng qua mát rượi.

Từ bình minh đến hoàng hôn, tôi ngồi trước cửa nhà mình; tôi biết giây phút ngây ngất sẽ bắt chợt đến lúc tôi để ý ngắm nhìn.

Trong khi ấy tôi mỉm cười, ca hát một mình. Trong khi ấy không khí ngập tràn hương thơm hứa hẹn.

45

Anh không nghe thấy ư bước chân người thăm lặng? Người tới, tới và luôn luôn thường tới.

Người tới, tới và luôn luôn thường tới hàng giờ, hàng đêm, hàng ngày, hàng thời đại, anh ơi.

Tôi đã hát nhiều lần trong nhiều tâm trạng khác nhau; nhưng âm hưởng lời ca luôn luôn

ngân vang - người tới, tới và luôn luôn thường tới.

Người tới, tới và luôn luôn thường tới qua lối đi nhỏ nhỏ trong rừng, vào những ngày Xuân đượm nắng, ngọt ngào.

Người tới, tới và luôn luôn thường tới trên xe mây âm âm tiếng sấm, vào những đêm Thu mưa ướt, tối mù.

Bước chân người đã dẫm lên tim tôi đang ôm nặng những nỗi buồn dài dặc; khi niềm vui trong tôi ngời sáng, ấy là do chân người vàng óng chạm vào.

46

Tôi chẳng rõ từ thời gian xa xôi nào, khi đến gặp tôi, người lại đến gần như thế. Mặt trời và sao đêm của người không bao giờ giấu che người mãi mãi khỏi mắt tôi.

Bao buổi sáng và bao buổi chiều tôi đã nghe thấy bước chân người; thiên sứ người sai đã đi vào tim tôi và bí mật gọi tên.

Tôi không hiểu tại sao hôm nay đời mình lại xôn xang, rộn rã; một nguồn vui ồn ào đi qua tim.

Dường như đã đến lúc tôi dừng tay nghĩ việc; tôi thấy trong hương trời có hương vị mơ hồ của hình người ngào ngọt.

47

Gần hết đêm mỗi mắt ngóng chờ chẳng thấy người lại. Tôi lo lúc bình minh người sẽ bất thần tới khi tôi mệt nhoài ngủ thiếp đi. Ôi, các bạn, nhớ để lối người vào, đừng ngăn cản nhé.

Nếu bước chân người không làm tôi tỉnh giấc, xin cứ để tôi ngủ yên. Tôi muốn không bị mất giấc vì tiếng chim liu lo, tiếng gió ào ào lúc ánh triều dương vui đại hội. Dấu Hoàng Thượng của lòng tôi có bất thần đến cửa, cũng xin cứ để tôi nằm yên.

A, giấc ngủ, giấc ngủ quý vô ngần chỉ chờ tay người chạm tới là tức khắc biến tan. Mắt tôi khép kín sẽ chỉ mở vành mi khi người đứng trước mặt tươi sáng, mỉm cười như mộng đẹp ngoi khỏi giấc điệp âm u.

Xin để người hiện ra trước mắt tôi như tia sáng đầu tiên trong làn ánh sáng, như hình bóng đầu tiên trong mọi bóng hình.

Xin để nguồn vui nao nức đầu tiên đi từ ánh mắt người đến thẳng tâm hồn tôi thức giấc, và xin để việc tôi quay lại với mình cũng là việc tôi trở lại cùng người.

48

Biển im lặng ban mai bỗng dựng gợn sóng lăn tăn thành lời chim hót liu lo; bên vệ

đường hoa nở vui tươi ánh vàng vung vãi lọt khe mây lúc chúng tôi hồi hả cất bước trên đường, không để ý.

Chúng tôi không chơi đùa, không hát bài ca vui tươi; chúng tôi không đến thôn làng đổi chác bán mua, không nói một lời, không hé môi cười và không nán bước trên đường. Chúng tôi rảo bước mỗi lúc mỗi nhanh, trong khi thời gian trôi qua như chim bay.

Vàng dương lên giữa đỉnh trời, trong bóng râm bồ câu thi nhau gụ. Lá úa nhún nhảy, múa may trong hơi nóng buổi trưa. Dưới bóng mát cây đa to lớn, chú mực đồng lim dim ngủ, thả hồn theo mơ; tôi nằm xuống bên bờ nước, ruỗi thẳng tay chân mệt như trên cỏ mịn xanh.

Bạn đồng hành của tôi cười khẩy chê bai; ngẩng cao đầu họ tiếp tục bước đi, không thềm ngoảnh lại, không thềm dừng chân, họ biến vào màn sương xanh mờ xa xa. Họ băng đồng cỏ, đồi cây, đi qua miền quê xa lạ xa xôi. Vinh dự thay cho anh, chủ nhân oai hùng của đường dài vô tận! Lời châm chọc, tiếng chê bai thôi thúc tôi nhóm dậy, nhưng tôi thấy chẳng có gì để trả lời. Lạc lõng trong chiều sâu niềm khúat nhục vui vui, tôi đắm mình vào bóng tối của lạc thú mờ ảo.

Màn tối xanh xanh ngưng đọng có mặt trời thêu hoa từ từ lan khắp tim tôi. Tôi quên không nhớ vì sao đã ra đi; tôi để mặc tâm trí lạc vào mê cung của bóng mát, lời ca.

Thế rồi, khi tỉnh giấc, mở mắt ra nhìn, tôi thấy người đứng ngay bên cạnh mím cười cho tôi ngủ ngon. Tôi đã lo sợ đường dài chật vật và gắng sức tới bên người mới vất vả làm sao!

49

Rời ngôi báu, người tới đứng ở cửa nhà tôi, ngôi nhà tranh đơn sơ.

Tôi đang hát một mình trong xóm tối; điệu du dương quyến rũ tai người. Rời hoàng cung, người đến đứng ở cửa nhà tôi, ngôi nhà tranh đơn sơ.

Trong cung điện chẳng thiếu nhạc sư lừng lẫy; ở đó người ta ca, người ta hát suốt ngày đêm. Nhưng đơn khúc của nhạc công này non dại đã khiến lòng người vấn vương.

Một ca khúc nhỏ bé, bi ai đã hòa vào bản nhạc trần gian vĩ đại; với bông hoa làm giải thưởng, người đã rời hoàng cung, dừng bước ở cửa nhà tôi, ngôi nhà tranh đơn sơ.

50

Tôi đang đi hành khất hết cửa nhà này đến cửa nhà kia dọc suốt đường làng lúc xe người vàng óng xuất hiện đằng xa như một giấc mơ rực rỡ; lòng nhủ lòng tôi hỏi đức vua oai phong này là ai!

Hy vọng trong tôi giang cánh tay cao; tôi thăm nghĩ ngày xấu số từ đây thôi chấm dứt; tôi đứng đợi chờ của bố thí chẳng hỏi xin mà có và bạc vàng trên bụi đường rơi vài tú tung.

Xe ngừng nơi tôi đang đứng. Người đưa mắt nhìn tôi rồi bước xuống, mỉm cười. Tôi thào nhủ duyên may đời mình thế là đã đến. Nhưng chẳng chần chừ, người lại chìa bàn tay phải ra mà nói – có gì cho ta không?

A ha, gớm chưa lời thử lòng vương giả khi mở bàn tay ăn xin một thằng hành khất! Bối rối, tôi đứng lặng im lưỡng lự một hồi, rồi từ từ móc trong bị lấy ra hạt lúa nhỏ bé vô cùng đưa cho người.

Nhưng, ngạc nhiên xiết bao, lúc ngày tàn, giốc túi ăn xin ra nền đất, tôi lại thấy giữa đống của bố thí nghèo nàn hạt lúa vàng vô cùng nhỏ bé. Tôi khóc nức nở, nghĩ bụng ước gì đã có tấm lòng dám cho người tất cả những gì là của riêng tôi!

51

Trời tối rồi. Công việc ban ngày xong xuôi. Chúng tôi nghĩ người khách cuối cùng đã đến vì màn đêm buông rồi và cổng làng đóng kín từ lâu. Chỉ có vài người nói – Đức vua thế nào cũng đến. Chúng tôi cười đáp lại – Không, chẳng thể được đâu!

Dường như có tiếng gõ nhiều lần ngoài cổng. Chúng tôi nói chắc lại chỉ là gió đẩy thôi. Chúng tôi tắt đèn rồi nằm xuống ngủ. Chỉ có vài người nói – chắc là sứ giả rồi đây! Chúng tôi cười và nói: Không, hẳn lại là gió đẩy thôi.

Vào nửa đêm khuya có tiếng động vang lại. thiếp ngủ, chúng tôi nghĩ chắc là tiếng sấm từ xa. Đất rung chuyển, tường lắc lư, chúng tôi mất giấc lo âu. Chỉ có vài người nói – Đó là tiếng bánh xe. Chúng tôi thì thào giọng buồn ngủ – Không đâu, chắc là tiếng mây chuyển động rầm rầm.

Lúc tiếng trống rền vang, đêm hãy còn mờ mịt. Có tiếng người gọi giạt – Dậy đi, dậy ngay, đừng trù trù gì nữa! Chúng tôi ép tay vào ngực ôm lấy tim, rùng mình sợ hãi. Có người nói – Trông kia, cờ nhà Vua! Chúng tôi đứng dậy và kêu to – Đúng rồi. Thôi đừng trù trù gì nữa.

Đức Vua đã tới – nhưng sao không có đèn, và cả vòng hoa nữa? Ngai vàng đâu để người ngồi ngự? Ôi, nhục nhã! Nhục nhã quá chừng. Cung điện đâu rồi hở? Thiếu cả trang hoàng nữa hay sao? Có người góp ý – Kêu ca như thế làm gì! Cứ việc nghênh đón người bằng tay không, rồi mời người vào nhà nền đất trống trơn!

Mở hết cửa và rúc tù và lên nhé! Trong đêm thâu đức Vua đã tới căn nhà chúng tôi âm đạm, tối om. Trên trời sấm gầm thét. Màn tối rùng mình vì ánh chớp. Này, mang manh chiếu tả tơi ra sân mà trải. Đức Vua đã cùng phong ba bắt chợt đến giữa đêm tối hãi hùng.

52

Em định bụng hỏi anh – song lại không dám – vòng hoa hồng anh quàng trên cổ ấy mà. Cứ thế em chờ cho đến sáng, khi anh đã đi rồi, mới tìm vài cánh hoa trên giường ngủ. Như một người hành khất, em lục lọi, lúc bình minh, dù chỉ tìm một cánh hoa lạc lổng.

Ôi chao! Em anh đã thấy gì nhỉ? Dấu hiệu nào tình yêu của anh còn để lại? Chẳng phải

hoa tươi, chẳng phải hương nồng đượm hay bình nước thơm tho. Mà là thanh kiếm oai hùng long lanh như ánh lửa, nặng nề như sấm rền. Ánh sáng non dại ban mai lọt qua cửa sổ, trải đậm trên giường anh nằm. Chim đầu ngày liu lo cất tiếng hỏi – Này, hỏi người đàn bà, đã thấy gì thể hồ? Không, chẳng phải hoa tươi, hương nồng đượm hay bình nước thơm tho – mà chỉ là thanh kiếm khùng khiếp, oai hùng.

Em ngồi trầm tư tự hỏi – tặng vật này anh cho là gì nhỉ? Em không thể tìm nơi cất giấu. Đeo và người, mảnh mai như em, em thấy gương ngung; khi ép vào lòng, em thấy nhói đau. Tuy nhiên, trong tim mình em sẽ mang mãi vĩnh dự này, tặng vật của gánh nặng đốn đau anh triu tặng.

Từ đây thôi hết hải hùng đời dành cho em. Trong mọi đấu tranh em gặp, anh sẽ là người chiến thắng. Anh đã để lại cho em sự chết làm bạn đồng hành, em sẽ lấy đời mình làm vương miện phong Vua người ấy. Kiếm anh cho sẽ theo em cất mọi xích xiềng. Từ đây thôi hết hải hùng đời dành cho em.

Từ đây em bỏ hết trang sức tầm thường. Hỏi Hoàng tử của lòng em, thôi nhé, với em hết rồi chờ đợi, hết rồi nhờ lệ trong xô tối âm u, hết rồi thẹn thùng, bẽn lẽn và hết rồi duyên dáng dịu dàng. Anh đã cho em kiếm sắc làm vật điểm trang. Từ đây thôi hết làm đom con gái ngày thơ!

53

Vòng đeo tay của người xinh đẹp, óng ánh sao trời và nhận khảm ngọc quý muôn màu muôn sắc. Nhưng tôi thấy thanh kiếm người mang lại đẹp hơn nhiều, lưỡi uốn cong sáng loáng như cánh chim Vishnu thiêng liêng trải rộng, đu đưa ngoạn mục trong ánh hoàng hôn đỏ rực, nộ cuồng.

Kiếm run rẩy, như cuộc đời trả lời lần cuối, trong ngậy ngất đốn đau, lúc sự chết vượt ve lần chót. Kiếm rực sáng léo chớp dữ dần như ánh lửa tinh trong của bản ngã nội tại thiêu đốt y trang trần giới.

Vòng đeo tay của người xinh đẹp, óng ánh bích ngọc sao trời; nhưng, ôi thần sấm, kiếm người mang chế băng vẽ đẹp tuyệt trần – nhìn lá khiếp đảm, nghĩ là hải hùng.

54

Em không đòi hỏi gì anh, nhưng chẳng nói tên mình cho anh biết. Lúc anh từ già ra đi, em đứng lặng thinh, một mình bên giếng nước, nơi bóng cây đang đổ nghiêng nghiêng; những người đàn bà kia đã trở về nhà, trông tránh nổi nước nâu nâu tràn đầy. Họ gọi em rồi kêu lớn – Về với chúng tôi đi; sáng đang qua và trưa sắp đến rồi đấy. Thế nhưng em vẫn nán bước chân chừ, thần thờ đắm mình trong trầm tư mông lung.

Lúc anh đến, em không nghe thấy tiếng chân. Mắt anh buồn khi nhìn em. Giọng mỗi một khi anh nói thật trầm: Tôi là lữ khách đang thềm nước. Em giật mình khỏi giây phút mơ màng, nâng bình rót nước vào hai bàn tay anh chụm lại. Trên cao chỗ chúng mình

đứng là cây rì rào, trong bóng râm vô hình tiếng cúc cu thánh thót và nơi con đường ngoẹo hoa bala phẳng phất ngọt ngào.

Em đứng lặng im, sượng sùng khi anh hỏi tên em. Ừ mà em đã làm gì nhi để anh giữ tên mình khỏi mờ phai? Nhưng nhớ lại đã cho anh nước uống để là dịu cơn khát phút giây, em thấy kỷ niệm ấy cứ bám chặt tim mình rồi gói kín trong hương thơm dịu dịu. Buổi sáng đã qua, con chim thốt nhiều tiếng buồn bã, trên cao chỗ em đứng lá nem rì rào, em ngồi thờ người bất động nghĩ vẫn nghĩ vơ.

55

Mỗi mệc đề nặng tim em, và lòng mắt còn vương giấc ngủ. Chử biế sao em trong đám gai nhọn có bông hoa đang trệ vì lộng lẫy? Thức dậy, đi thôi! Đừng để thời gian trôi qua vô ích.

Cuối đừong đá xám, tại vùng quê tịch mịch um tùm, bạn tôi đang ngồi một mình cô đơn. Chửng nên để anh ấy thất vọng vì chờ đợi. Thức dậy, thức dậy đi thôi!

Và nếu bầu trời hồng hể, rẩy run vì hờn nóng ban trưa – Nếu mặt cát nóng bỏng trải áo chòang khát nước...

Trong đáy tim mình, em không còn thấy vui vui? Và mỗi bước em đi con đừong sẽ thôi rung điệu nhạc êm dịu đứn đau?

56

Hửn vì thế nguồn vui người gửi trong tôi tràn đầ. Hửn vì thế người đã xuống cùng tôi nơi đầ. Ôi, chửa cả muôn trời, tình người yêu thương sẽ ở nơi nao nếu tôi không sống để chịu tuổi đời?

Người đầ coi tôi như người nhà trong khắp kho này châu báu; nguồn vui vô tận nơi người tràn trề trong khắp tim tôi; ước muốn của người hiện hình không ngừng trong suốt đời tôi.

Và vì thế hửi đức Vua trong hàng vua chửa, người đầ điểm trang xinh đẹp để quẻn rũ tim tôi. Và cũng vì thế, tình yêu của người biến tan vào tình yêu của kẻ yêu người – Người ta thấy người ở đầ nơi cả hai hòa hợp vẹn toàn.

57

Anh sáng, ánh sáng của ta, ngập tràn thế giới, hôn yêu mi mắt, xoa dịu con tim – ánh sáng!

Này, em yêu, ánh sáng nhảy múa giữa lòng cuộc đời anh đang sống! Này em yêu, ánh sáng đang gảy khúc nhạc tình trong tim anh. Trời mở rộng, gió ùa man rợ, trái đất ngập tiếng cười.

Bướm giăng cánh trên biển ánh sáng. Hoa huệ, hoa nhài lấp lánh nhấp nhô trên đỉnh sóng ánh sáng.

Em yêu, ánh sáng tan thành mảnh vàng trên mây cao, rắc vung châu ngọc tràn trề khắp lối.

Em ơi! Nguồn vui đang trải trên lá cây hết phiến này đến phiến kia, một nguồn khoái cảm khôn lường. Dòng sông trên trời nước dâng tràn bờ, sóng thích thú rập rờn mênh mông.

58

Cứ để âm hưởng nguồn vui hòa vào bài ca cuối cùng tôi hát – nguồn vui làm trái đất chảy tuôn trong cỏ rối um tùm, nguồn vui thôi thúc sống chết sinh đôi nhảy múa trên cỏi thế bao la, nguồn vui xô đẩy phong ba, lắc mạnh đánh thức cuộc đời, bằng tiếng cười dòn dã, nguồn vui ngồi lặng im mắt vương lệ, trong búp đỏ chót của bông sen đau thương, nguồn vui vất đi tất cả những gì đã có vào cát bụi mà không hề hay biết tí gì.

59

Ồi, hình bóng yêu thương tim tôi hằng ấp ủ, vâng, tôi hiểu đó chỉ là tình yêu của người – làn ánh sáng này vàng ửng đang nhảy múa trên lá cây, đám mây này lười lỉnh đang bơi qua bầu trời, ngọn gió này thoảng qua làm mát lạnh vầng trán tôi đây.

Anh sáng ban mai ngập tràn mắt tôi, đó là lời riêng người gửi tim tôi. Từ cao cúi nhìn, mắt người bắt gặp mắt tôi, và tôi đã khẽ chạm chân người.

60

Trẻ thơ gặp nhau trên bờ đại dương những thế giới mênh mông. Trên bầu trời bao la bất động và bên cạnh mặt nước lao xao không ngừng. Trẻ thơ gặp nhau ca hát, nhảy múa trên bờ đại dương những thế giới mênh mông.

Trẻ thơ xây nhà bằng cát và chơi đùa với vỏ sò rỗng không. Lấy lá úa kết lại thành thuyền, rồi hớn hờ thả trên mặt nước bao la. Trẻ thơ chơi đùa trên bờ đại dương những thế giới mênh mông.

Trẻ thơ không biết bơi, không biết quăng chài ném lưới. Ngư phủ lặn mò ngọc trai, thương nhân dong buồm bán trong khi trẻ thơ lượm nhặt sỏi đá rồi lại quăng đi. Trẻ thơ không tìm kho tàng chôn giấu, không biết quăng chài ném lưới ra sao.

Biển cuộn cuộn reo vang, bãi cát mím cười nhợt nhạt. Sóng triều đầy chết chóc hát những bài tình dao vô nghĩa cho trẻ thơ nghe giống như mẹ ru con ngủ trong nôi. Biển cả chơi đùa với trẻ thơ, bãi cát mím cười nhợt nhạt.

Trẻ thơ gặp nhau trên bờ đại dương những thế giới mênh mông. Phong ba lang thang

trên trời không lối đi, thuyền chìm đắm trên mặt nước mênh mông, chết chóc tràn dâng, trẻ thơ vẫn vui chơi đùa nghịch. Cuộc gặp gỡ lớn lao của trẻ thơ diễn ra trên bờ đại dương những thế giới mênh mông.

61

Có ai biết giấc ngủ lướt qua mí mắt bé thơ từ đâu tới? Có. Người ta kể rằng giấc ngủ ở trong làng tiên nga, giữa bóng tối rừng cây lờ mờ ánh đom đóm, ở đó lưng lơ hai nụ hoa ngây ngất thẹn thò. Từ đó giấc ngủ tới hôn mí mắt bé thơ.

Có ai biết nụ cười rập rờn trên môi bé thơ từ đâu mà ra khi em ngon giấc? Có. Người ta kể rằng một ánh trắng bạc non dại xanh xao từ vầng trăng lưỡi liềm đã chạm vào rèm đám mây mùa thu đang tan biến và nụ cười đã ra đời ở đó lần đầu trong giấc mơ buổi sáng ướt đẫm sương mai – nụ cười ấy rập rờn trên môi bé thơ khi em ngon giấc.

Có ai biết vẻ tươi mát dịu dàng, thơm tho nở trên tay chân bé thơ lần nơi nào lâu thế? Có. Vẻ tươi mát dịu dàng, thơm tho nở trên tay chân bé thơ đã truyền tình yêu màu nhiệm dịu dàng, thắm lặng vào tim mẹ, khi người là con gái đồng trinh.

62

Con yêu, khi đem cho con đồ chơi muôn màu, ta hiểu vì sao trên mây, trên nước màu sắc lại chen đua, và vì sao hoa lại thi nhau bùng nở – con yêu, khi ta cho con trò chơi muôn màu.

Khi ta hát để con khiêu vũ, ta hiểu vì sao lá cây lại diu dặt ngân vang, và vì sao sóng nước lại gửi lời ca tới tim trái đất đang trầm ngâm lắng nghe – khi ta hát để con khiêu vũ.

Khi mang bánh kẹo đến cho những bàn tay tham lam, ta hiểu vì sao trong lòng hoa lại có hương mật, và vì sao trái cây lại huyền bí chứa đầy tinh chất thơm tho – khi ta mang bánh kẹo đến cho những bàn tay tham lam.

Con yêu thương, khi ôm hôn để con mỉm cười, ta hiểu và hiểu rõ nguồn vui nào đã trào tuôn như suối từ bầu trời trong sáng ban mai, và khoái cảm nào gió hè đã đem tới xác thân ta – khi ta ôm hôn để con mỉm cười.

63

Người đã làm bạn bè không quen thuộc biết đến tên tôi. Người đã dẫn tôi tới ngôi trong những căn nhà không phải của tôi. Người đã mang kẻ xa xôi lại thành người gần gũi và biến người xa lạ thành anh em quen thân.

Tôi thấy lòng nôn nóng khi phải rời nơi này quen thuộc; tôi quên là trong tương lai vẫn còn quá khứ, và nơi ấy cũng là nơi người ngự hàng ngày.

Qua sống, qua chết trên cõi đời này hay trên nhiều thế giới khác, dù nơi nào người dắt tôi theo, người vẫn là người bạn đồng hành duy nhất của đời tôi vô tận, đã vĩnh viễn nối tim tôi với cái lạ kỳ bằng những sợi dây vui sướng.

Khi đã biết người thi không còn gì nghịch thù hay xa lạ; khi đã biết người thi không còn cửa nào đóng kín nữa đâu. Ôi, xin cho tôi nguyện cầu. Trong trò chơi gồm toàn khác biệt, không bao giờ đánh mất ân phúc từ tay người duy nhất vượt ve.

64

Trên bờ sông hoang lạnh, giữa đám cỏ cao, tôi hỏi nàng: “Trinh nữ ơi, đi đâu mà lại lầy áo che đèn như thế? Nhà tôi ở tối om, cô quạnh lắm, cho tôi mượn đèn nào!” Ngược mắt thăm u, nàng nhìn tôi giây lát qua ánh hoàng hôn rồi nói: “Em ra sông thả đèn trên nước khi ánh ngày tàn lụi ở phương Tây”. Tôi đứng một mình dưới đám cỏ cao, ngắm ngọn lửa le lói đang trôi vô ích trên sóng nước bằng bèo.

Lúc chiều tối tịch mịch tôi hỏi nàng: “Trinh nữ ơi, đèn của em thấp sáng cả rồi, vậy còn mang đèn đi đâu nữa? Nhà tôi ở tối om, cô quạnh lắm, cho tôi mượn đèn nào!” Ngược mắt thăm u nhìn tôi, nàng đứng nghi ngờ một lúc. Cuối cùng nàng nói: “Em đem đèn dâng bầu trời”. Tôi đứng ngắm ngọn đèn cháy vô ích trong khoảng không.

Lúc nửa đêm âm u, không trăng, tôi hỏi nàng: “Trinh nữ ơi, tìm kiếm gì mà lại áp đèn vào tim như thế? Nhà tôi ở tối om, cô quạnh lắm, cho tôi mượn đèn nào!” Nàng dùng giầy lát, suy nghĩ rồi nhìn tôi qua bóng đêm. Nàng nói: “Em đem đèn đi dự hội hoa đăng”. Tôi đứng ngắm cây đèn nhỏ bé vô ích biến vào đám ánh sáng đông đông.

65

Thượng Đế, rạo ruơu thiêng liêng nào người muốn trong cốc này đời tôi tràn đầy?

Thi nhân hỡi, phải chăng nguồn vui của người là ngắm nhìn vật do mình sáng tạo qua chính mắt tôi, và đứng bên tai tôi thềm lặng lắng nghe hòa điệu tuyệt trần do mình sáng tác?

Vũ trụ của người đang dệt lời thơ trong trí tôi, nguồn vui của người đang đem âm điệu vào lời thơ ấy. Vì thương yêu, người đã cho tôi hết cả thân mình, rồi từ đó trong tôi người cảm thấy hương ngào ngạt tuyệt vời.

66

Hình bóng ấy từ lâu sống tận đáy bản thân tôi trong khoảng lờ mờ, trong khoảng bán lộ mờ; hình bóng ấy, chứa một lần vén màn che mặt trong ánh sáng ban mai, Thượng Đế hỡi, sẽ là tặng vật tôi dâng người lần cuối, gói kín trong bài thơ tôi viết sau cùng.

Lời thơ đã tỏ bày tâm sự, nhưng không chiếm được tim nàng; và tâm tư đã tha thiết giang rộng đôi tay, song không mời đón được nàng.

Tôi đã lên gót lang thang khắp miền quê giữ kín trong tim hình bóng ấy; thành bại, buồn vui đời tôi, như sóng triều nhấp nhô quanh hình bóng ấy, hết nở lại tàn.

Nàng ngự trị đời tôi trong mọi suy tư, hành động, lúc ngủ, lúc mơ – nhưng vẫn sống lẻ loi, riêng biệt.

Nhiều người đàn ông đến gõ cửa nhà tôi, hỏi nàng rồi lại bỏ đi thất vọng.

Chưa một ai trên cõi đời đã nhìn thấy hình bóng ấy; nàng vẫn sống cô đơn chờ đợi được người công nhận.

67

Người là bầu trời và cũng là tổ ấm. Ôi, người đẹp vô ngần! Nơi ấy trong tổ ấm tình yêu của người lấy màu sắc, âm thanh, hương thơm ấp ủ linh hồn.

Kìa, ban mai đang đến, tay phải ôm chiếc thúng vàng óng đựng vòng hoa xinh đẹp để âm thầm điểm trang trái đất.

Và kìa, qua lối mòn hoang vu chiều hôm đang xuống trên đồng cỏ quạnh hiu, vắng bóng trâu bò, mang nước mát thanh bình trong vò vàng óng múc từ đại dương ngưng nghỉ phương tây.

Nhưng ở đây, nơi bầu trời vô hạn trải rộng để linh hồn bay bổng vào trong, vẫn ngự trị vẻ huy hoàng nguyên vẹn, trắng tinh. Ở đây, không có ngày đêm, không có hình thù, màu sắc và chẳng bao giờ, chẳng bao giờ có lấy một lời.

68

Tia nắng của người giang rộng đôi tay tràn xuống trái đất này tôi ở, rồi đứng lại ở cửa nhà tôi, suốt ngày dài để thu nhật rồi mang về nơi chân người những đám mây, kết bằng nước mắt tôi nhỏ, bài ca tôi hát và tiếng thờ dài tôi than.

Với khoái cảm mê mị, người đã choàng lên ngực lốm đốm hoa sao tím áo mây mờ ẩm ướt, biến áo ấy thành muôn vàn hình thù, hằng hà nếp gấp rồi nhuộm với sắc màu thay đổi luôn luôn.

Ao ấy mềm mại nhẹ nhàng, trôi chảy; đầy nước mắt, áo ấy tối đen, thế cho nên người hết lòng yêu quý. Ôi người trong sáng, sạch bóng! Và thế cho nên người đã đem huy hoàng hùng vĩ, trắng tinh phủ lên bóng tối thâm thương của áo.

69

Dòng đời ngày đêm tuôn chảy trong máu tôi cũng là dòng đời tuôn chảy qua thế giới, múa nhảy theo điệu khúc nhịp nhàng.

Chui qua lớp bụi mặt đất, dòng đời ấy nảy thành mầm vui, thành muôn vàn ngọn cỏ và

lớp lớp hoa lá ồn ào.

Dòng đời ấy đã được ru ngủ trong nỗi đại dương của sự sống và sự chết lúc sóng triều nhấp nhô.

Tôi thấy chân tay mình huy hoàng rực rỡ khi dòng đời bao la ấy vuốt ve. Và tôi kiêu hãnh, vì nhịp đập lớn lao của dòng đời từ bao thời đại, trong máu tôi nhịp đập ấy đang khiêu vũ lúc này.

70

Người ơi! Phải chăng niềm vui của nhịp điệu này đã vượt tầm tay người vớ để rồi bị hất tung, lạc lõng, tan tành trong nguồn vui đắm say.

Sự vật chảy trôi không ngừng, không quay đầu nhìn lại đằng sau; sự vật chảy trôi không ngừng, không quyền năng nào ngăn cản nổi.

Hòa nhịp cùng điệu nhạc cuộn cuộn bất tận, bốn mùa nao nao đi qua – màu sắc, âm thanh, hương thơm, như dòng thác vô tận đổ vào niềm vui tràn trề, đang rải rác, đang chổi từ, đang chết lụn trên từng giây.

71

Maya của người muốn tôi phát triển thật nhiều, rồi xoay mình ra mọi phía hất bóng màu lốm đốm lên vẻ ngời sáng nơi người.

Trong chính mình, người đã tạo đường ranh, rồi bằng vô vàn âm thanh, tách rời khỏi mình, người trả lời chính tiếng mình gọi. Sự tách phân này nơi người đã thành thân xác trong tôi.

Bài ca náo lòng của người ngân vang khắp bầu trời thành hy vọng, nụ cười, niềm khiếp sợ, và nước mắt long lanh. Sóng triều dâng cao rồi chìm sâu, mòng vớ lại thành. Trong tôi tụ đọng bản ngã thất vọng của người.

Bức màn này người đã kéo lên có vẻ vô số hình thù mà ngày đêm là nét họa. Đằng sau màn ấy, nơi người an vị, đường cong huyền bí kết lại điệu kỳ, xóa hết những đường thẳng khô cứng, trơ trụi.

Đám rước lớn lao rước người và tôi đã dong qua bầu trời. Không khí ngân rung tiết điệu của hai ta; và giữa chúng mình đã diễn ra qua bao thời đại trò chơi đi trốn đi tìm.

72

Chính người ấy, người thân thiết nhất, đã đánh thức bản ngã tôi bằng những vuốt ve huyền bí sâu xa.

Chính người ấy đã trải ngát ngày lên mí mắt, rồi vui vẻ dạo đàn trong tim tôi thành nhiều âm điệu buồn vui.

Chính người ấy đã dệt lưới Maya bằng sắc màu tiêu tán vàng, trắng, lơ, xanh rồi để lộ

chân mình qua mắt lưới mà hể cứ chạm vào là tôi quên bằng thân mình.

Ngày lại ngày và thời đại tiếp nối trôi qua, vẫn chính người ấy làm tim tôi rung động qua nhiều tên gọi, nhiều ngôn từ, nhiều khoái cảm, nhiều buồn vui.

73

Giải thoát với tôi không là vô ngã. Tôi thấy tự do đem muôn vàn dây khoái cảm quấn lấy thân mình.

Đầy tận miệng cốc này bằng đất người vẫn luôn luôn rót cho tôi lượng rượu mát tươi, lung linh màu sắc, bát ngát hương thơm.

Thế giới của tôi sẽ lấy ngọn lửa của người thấp sáng cả trăm ngọn đèn khác biệt, rồi đặt trước bàn thờ trong giáo thất nơi người ngự trị.

Không, với người tôi chẳng bao giờ đóng cửa giác quan mình lại. Lạc thú khi nhìn, khi nghe, khi sờ, khi mó sẽ mang dấu vết lạc thú của người.

Vâng, mọi ảo tưởng trong tôi sẽ cháy thành niềm vui rừng rực, và mọi ước mong sẽ chín mọng thành trái tình yêu.

74

Ngày tàn, bóng tối bao trùm trái đất. Đã đến giờ mang bình ra sông múc nước rồi đây.

Không khí chiều hôm thiết tha cùng nhạc nước buồn buồn. A, nhạc gọi tôi đi vào hoàng hôn. Trên đường mòn cô quạnh, không một bóng người; gió lên cao và sóng lăn tăn nổi nóng mặt nước sông đầy.

Tôi chẳng rõ rồi có về nhà hay không. Tôi chẳng biết sẽ tình cờ gặp ai. Đằng kia, trên dòng sông trong chiếc thuyền nhỏ nhỏ một người không quen biết đang ngồi nắn phím dạo đàn.

75

Tặng vật người ban cho phàm nhân đều làm chúng tôi thỏa mãn, nhưng chúng vẫn trở về nguyên vẹn với người.

Dòng sông trôi chảy hàng ngày, hổi hã băng qua đồng lúa, xóm thôn, nhưng nguồn nước triền miên lượn khúc quanh co vẫn hướng về để lau rửa chân người.

Bông hoa đem hương thơm làm hương trời ngào ngạt, nhưng cuối cùng vẫn dâng người trọn vẹn thân hoa.

Thờ phụng người không làm thế giới nghèo đi. Thơ thi sĩ dâng nhân loại những nghĩa nào nhân loại thích, nhưng nghĩa cuối cùng vẫn hướng thẳng về người.

Ngày lại ngày, ôi Thượng Đế, tôi sẽ đứng trước người, chiêm ngưỡng dung nhan. Hai tay cung kính, ôi Thượng Đế muôn loài, tôi sẽ đứng trước người chiêm ngưỡng dung nhan.

Dưới bầu trời bao la, trong cô đơn và thẳm lặng, lòng thanh tịnh, tôi sẽ đứng trước người chiêm ngưỡng dung nhan.

Trong thế giới này lao động, ồn ào vì nhọc nhằn, huyền ảo vì đấu tranh, giữa đám đông đang hối hả lăng xăng, tôi sẽ đứng trước người chiêm ngưỡng dung nhan.

Và khi việc thế làm xong, ôi, Thượng Đế muôn loài, một mình nín thinh, tôi sẽ đứng trước người chiêm ngưỡng dung nhan.

Tôi biết người là Thượng Đế của tôi, nên đứng tránh sang bên – tôi không nhận thấy người là của riêng tôi, nên không hiểu người tường tận. Tôi biết người là cha đẻ ra tôi, nên cúi đầu bái lạy – tôi không nắm tay người như nắm tay người bạn của tôi.

Tôi không đứng nơi người đi xuống, nơi người giả dạng là tôi, không đứng đó để khi người vào tim và nhận người là bạn của tôi.

Người là người Anh Em trong đám anh em của tôi, nhưng tôi không màng đến họ; tôi không xẻ chia cho họ những gì kiếm được, mà lại chia xẻ cùng người những gì tôi có riêng tư.

Khi sung sướng cũng như lúc khổ đau, tôi không đứng cạnh con người, thế cho nên đến đứng bên người. Tôi chẳng dám phủ nhận cuộc đời đang sống, thế cho nên không lao mình vào biển đời mông mênh.

Khi trời đất còn sơ khai, và các vị sao mới lấp lánh lần đầu, thần linh tụ họp trên trời ca hát. Ôi, cảnh tượng toàn bích! Ôi, nguồn vui khiết tịnh!

Nhưng bỗng một thần linh kêu lớn – Hình như trong luồng ánh sáng đầu đây có sự đứt đoạn mất rồi, nên một vị sao đã mất.

Tiếng tơ vàng óng bật cầm, lời ca ngưng hẳn; kinh hoàng, ai nấy đều nhỏ lệ sầu thương – Đúng rồi, vì sao đã mất là vì sao đẹp nhất, vì sao vinh quang của cả bầu trời!

Từ đó cuộc kiếm tìm diễn ra không ngừng; ai nấy đều tiếc nuối than van – cùng vì sao ấy, thế giới đã mất nguồn vui duy nhất.

Tuy nhiên, vào lúc đêm khuya im lặng nhất, sao trời mỉm cười thì thào với nhau – Tìm kiếm làm chi vô ích! Toàn bích tuyệt vời ở khắp nơi nơi!

Nếu số phận không để tôi gặp người, trên cõi đời này, thì xin cho tôi luôn luôn cảm thấy thiếu vắng bóng người – đừng để tôi quên dù quên giây lát, mà xin để tôi gánh chịu buồn này day dứt trong những giấc mơ hay những giờ thao thức, người ơi.

Suốt ngày vì sống trong chợ đời đông đúc, hai tay tôi đầy lợi tức bán buôn, xin cho tôi luôn luôn cảm thấy là chưa kiếm được gì – đừng để tôi quên dù quên giây lát, mà xin để tôi gánh chịu buồn này day dứt trong những giấc mơ hay những giờ thao thức, người ơi.

Khi tôi ngồi bên vệ đường, mệt nhoài, hỏn hển, khi tôi nằm ngủ trong đất bụi, xin cho tôi luôn luôn cảm thấy cuộc hành trình trước mặt dài dặc vẫn còn nguyên – đừng để tôi quên dù quên giây lát, mà xin để tôi gánh chịu buồn này day dứt trong những giấc mơ hay những giờ thao thức, người ơi.

Khi phòng tôi đã trang hoàng, tiếng sáo, tiếng cười ở đó ngân vang, xin cho tôi luôn luôn cảm thấy là chưa mời người vào nghỉ bên trong - đừng để tôi quên dù quên giây lát, mà xin để tôi gánh chịu buồn này day dứt trong những giấc mơ hay những giờ thao thức, người ơi.

Ta như mảng mây thu lang thang vô ích trên trời, ôi vàng dương muôn đời sức sáng! Người chưa chạm đến để làm tan hơi sương nơi ta, biến ta thành ánh sáng, thế cho nên ta cứ đếm hoài năm tháng đã cách biệt cùng người.

Nếu người muốn và thích thú vui đùa, hãy giữ lấy nỗi trống rỗng đang trôi chảy trong ta, đem màu sắc, vàng y mà tô mà mạ, rồi thả dong trên cánh gió giang hồ hay trải thành những điệu kỳ khác biệt.

Rồi khi vào đêm, lúc người muốn chấm dứt trò chơi, ta sẽ tan biến vào bóng tối, hoặc có thể vào nụ cười ban mai trắng trong, vào hương mát rượi khiết tinh trong suốt.

Bao ngày vô công rồi nghề tôi nhỏ lệ khóc than thời gian đã mất. Nhưng, người ơi, thời gian ấy chẳng mất bao giờ. Người đã nằm trong chính tay mình từng giây từng phút đời tôi.

An kín trong lòng sự vật, người nuôi cho hạt nảy mầm, cho nụ trở hoa và cho hoa thành trái.

Mệt mỏi, tôi nằm ngủ trên chiếc giường buồn tênh và tưởng tượng mọi việc đã xong xuôi.

Đến sáng thức dậy, tôi thấy vườn mình đầy những bông hoa kỳ diệu.

Trong tay người thời gian bất tận, người ơi. Không ai đếm những phút giây ấy của người.

Ngày đêm theo nhau đi qua và các thời đại như hoa đẹp nở rồi tàn. Người vẫn biết cách đợi chờ.

Thế kỷ của người nối bước theo nhau kết tinh thành bông hoa nhỏ nhỏ, đại hoang.

Chúng tôi không có thời gian để mất, và vì không có thời gian để mất chúng tôi phải dồn đảo tìm kiếm dịp may. Quá nghèo nên chúng tôi dám nào chạm trổ.

Và thời gian cứ thế lặng lẽ trôi qua trong lúc tôi đem thời gian cho những người kêu than cầu có; rút cuộc bàn thờ người trống rỗng, không vật hiến dâng.

Lúc ngày khép kín, tôi hoảng hốt bước nhanh, nhưng lo cổng nhà người đóng kín; nhưng tôi thấy thời gian vẫn còn.

83

Con sẽ lấy lệ buồn kết thành chuỗi ngọc choàng lên cổ mẹ, mẹ ơi. Sao trời đã chạm vòng ánh sáng điểm trang chân mẹ, nhưng vòng ánh sáng tay con làm ra sẽ đeo trên ngực mẹ yêu.

Tiền tài, danh vọng từ mẹ ra; giữ lại cho đi là quyền của mẹ. Nhưng nỗi buồn này thật tuyệt đối là của riêng con. Khi con đem buồn ấy làm quà dâng hiến, mẹ đã cho con ân phúc diễm kiều.

84

Sầu phân ly bao trùm thế giới và sinh ra muôn vàn hình thù trên trời bao la.

Buồn phân ly đêm đêm lặng ngấm sao trời, rồi trở nên mơ màng giữa lá cây rì rào, dưới màn mưa tối mùa Thu.

Khổ mệnh mông đi vào tình yêu, ước muốn, vui sướng, đớn đau trong gia đình nhân thế; và qua tâm hồn tôi thi sĩ buồn sầu ấy đã hòa tan, tuôn chảy thành những bài ca.

85

Lúc mới ra khỏi hoàng cung, chiến binh giấu sức mạnh nơi nào nhỉ? Áo giáp và võ khí đâu rồi?

Họ trông nghèo khổ và yếu đuối; hôm ra khỏi hoàng cung, họ bị tên nỏ bắn lại như mưa.

Lúc trở về hoàng cung, chiến binh giấu sức mạnh nơi nào nhỉ?

Họ đã vứt hết cung tên, gương giáo; hòa bình hiện rõ trên từng vầng trán. Hôm trở về hoàng cung, chiến binh đã bỏ lại đàng sau chiến quả đời mình đạt được.

86

Này tử thần, tôi bộc của người đang ở nhà ta. Người ấy đã vượt biển xa lạ đến đây, mang theo lời người gọi.

Đêm tối đen, lòng ta khiếp sợ – nhưng ta sẽ cầm đèn, ta sẽ mở cổng và ta sẽ đón chào người ấy. Đúng rồi, sứ giả của người đang đứng ở cửa nhà ta.

Mắt nhắm lẹ, hai tay cung kính, ta sẽ vái chào người ấy, rồi đem cả tâm hồn đặt xuống dưới chân.

Khi công việc xong xuôi, người ấy sẽ trở về, bỏ lại trên ban mai của ta bóng tối đen đen; trong căn nhà hoang lạnh, chẳng còn gì sót lại, người ạ, trừ ta để hiến dâng người lần chót mà thôi.

87

Trong đợi chờ tuyệt vọng tôi đi tìm nàng, hết mọi xó góc căn phòng; không thấy nàng đâu.

Nhà tôi nhỏ bé; cái gì một đã ra đi chẳng thể nắm lại bao giờ.

Nhưng, người ơi, cung thất người ở mệnh mang; trong lúc đuổi theo tìm nàng, tôi đã đến trước cửa nhà người.

Tôi đứng dưới màn trời chiều hôm vàng óng, ngẩng mặt đăm đăm nhìn mặt người.

Tôi đã tới ven bờ vĩnh cửu, nơi không gì biến mất bao giờ – không hy vọng, không hạnh phúc, không hình ảnh khuôn mặt nhìn qua màn lệ rơi rơi.

Ồi, xin người nhúng đời tôi trống rỗng vào đại dương mệnh mông ấy, nhận chìm xuống tận đáy cõi chứa chan cho tôi cảm thấy một lần cái vuốt ve dịu dàng đã mất trong cái toàn thể của vũ trụ bao la.

88

Hỡi nữ thần giáo thất hoang tàn! Đàn Vina đứt dây rồi không ngân vang ngợi ca người nữa. Và chuông chiều cũng thôi buông báo giờ cúng lễ từ lâu. Quanh người không khí âm thầm, im lặng.

Gió xuân lang thang tới nơi người ngự hoang lạnh, mang theo tin hoa – những bông hoa không để cúng dâng người.

Kẻ thờ người ngày xưa lang thang mãi mãi, lòng những khát thèm ân phúc đã bị khước từ. Chiều đến, khi ánh lửa và bóng đêm hòa cùng hoàng hôn lờ mờ người ấy mệt

mỗi trở về giáo thất hoang tàn, lòng đói khát.

Nhiều ngày đại lễ đã âm thầm đến với người, nữ thần giáo thất hoang tàn ọ. Nhiều đêm cúng bái diễn ra không đèn.

Nhiều hình ảnh mới mẻ do nghệ sĩ tài hoa sáng tạo đã bị dòng suối lãng quên thiêng liêng, khi thời gian đến, cuốn đi mất hết.

Chỉ còn nữ thần giáo thất hoang tàn, không người thờ phụng, tồn tại trong quên lãng bất tận mà thôi.

89

Chủ muốn tôi đừng ba hoa, lớn tiếng gì nữa. Bởi thế, từ đây tôi sẽ thi thảo bộc lộ tâm tư. Lời tim tôi sẽ truyền đi trong tiếng bài ca thi thầm.

Người ta hỏi hả đến chợ nhà Vua. Ở đó có cả người bán lẫn người mua. Riêng tôi đến tận trưa mới muộn màng được phép rời công việc bề bộn ra đi.

Xin nhớ, lúc ấy dấu chữa đến giờ cũng cứ để mặc hoa vườn tôi nở rộ, mặc bầy ong ử oải hòa tấu giữa trưa.

Tôi đã sống nhiều giờ vật lộn giữa điều dở điều hay, nhưng bây giờ là lúc người bạn cùng chơi trong những ngày trống rỗng vui vẻ gọi tim tôi về với anh ta. Ôi! Bất nhất vô ích làm sao, rồi không hiểu vì đâu bất chợt có tiếng gọi này?

90

Vào hôm khi thần chết đến gõ cửa, anh sẽ lấy gì biếu hần, hờ anh?

Ồ, tôi sẽ đặt trước mặt khách cốc rượu đời mình tràn đầy – tôi sẽ chẳng chịu để khách ra đi tay không.

Lúc năm tháng đời tôi khép lại, khi thần chết đến gõ cửa mời đi, tôi sẽ đặt trước mặt hần tất cả trái nho thơm dịu của những ngày mùa thu, những đêm mùa hè, những gì kiếm được, những gì chất chiu trong suốt cuộc đời cực nhọc.

91

Ồi! Thần chết, người làm cuộc đời tràn đầy lần cuối, Thần chết của ta, hãy lại và thi thầm cùng ta chứ!

Ngày lại ngày ta canh chừng ngóng đợi, vì người ta đeo đẳng buồn vui, buồn vui của cuộc đời.

Những gì ta là, những gì ta có, những gì ta hoài mong, những gì ta yêu thương – tất cả vẫn sâu xa bí mật trôi chảy về người. Chỉ một ánh nhìn từ mắt người lần cuối là đời ta vĩnh viễn thuộc về người.

Hoa đã kết thành tràng, sẵn sàng chờ đợi tân lang. Sau tiệc cưới, giai nhân sẽ rời

nhà, một mình ra đi gặp tân lang trong đêm tối quạnh hiu.

92

Tôi biết ngày ấy thế nào cũng đến, lúc tôi nhắm mắt thôi không nhìn trái đất này, rồi cuộc đời sẽ thâm lặng ra đi, kéo màn che kín mắt tôi lần cuối.

Thế nhưng, đến đêm sao vẫn canh bầu, ngày vẫn hiện ra như xưa và thời gian như sóng triều chập trùng vẫn rắc reo buồn vui.

Khi tôi nghĩ đến phút giây cuối cùng ấy, những phút giây thuộc riêng mình, đường ranh giữa chúng đứt tan; nhờ ánh sáng lấm chum tôi thấy thế giới người trần trề châu ngọc. Ở đó chỗ nương thân tầm thường nhất cũng thú vị; ở đó cuộc đời hèn mọn nhất cũng thơm tho.

Những gì tôi vô vọng ước ao và những gì tôi đã có từ lâu – xin để qua đi. Chỉ xin cho tôi thực được những gì tôi đã chê khinh và hằng coi nhẹ mà thôi.

93

Tôi đã được phép già từ. Chúc tôi ra đi may mắn nhé, anh em! Tôi cúi đầu chào tất cả trước khi lên đường.

Này đây chìa khóa tôi gài lên cửa, và cả căn nhà cũng trao trọn anh em. Chỉ xin anh em lời tạ từ lần cuối thăm đượm tình thân.

Từ lâu rồi, sống bên nhau, chúng mình là láng giềng lối xóm; nhưng anh em đã cho tôi nhiều hơn tôi cho lại anh em. Bây giờ ngày đã rạng, đèn trong xó tối nhà tôi đã tắt. Lệnh triệu ban rồi, tôi đi đây.

94

Vào lúc tôi ra đi, anh em ơi, cầu cho tôi may mắn nhé! Bầu trời rực ánh bình minh; và đường tôi đi trải dài thật đẹp.

Xin đừng hỏi tôi mang theo những gì tới đó. Tôi ra đi với trái tim hoài vọng và hai tay rỗng không.

Tôi sẽ chaoàng vòng hoa tân hôn. Tôi không mặc tẩm áo nâu lợt của người lữ khách. Trên đường đi tuy có nhiều nguy hiểm, song trong thâm tâm tôi chẳng hãi sợ nao lòng.

Khi cuộc hành trình kết thúc, sao hôm sẽ xuất hiện trên trời; và từ cổng Hoàng cung ca khúc hoàng hôn sẽ vắng âm thanh non nỉ, vẫn dài.

95

Tôi không biết lúc nào tôi bắt đầu bước qua ngưỡng cửa cuộc đời.

Sức mạnh nào đã làm tôi bùng nổ giữa cảnh huyền bí mênh mông này, như nụ hoa bùng nổ trong rừng cây giữa đêm khuya.

Ban mai, ngược mắt nhìn ánh sáng, trong lát giây tôi cảm thấy mình không phải khách lạ ở thế gian, và người xa lạ không tên gọi, không hình thù, với dáng dấp mẹ tôi hiền từ, đã giang tay ôm tôi vào lòng.

Lúc lâm chung cũng vậy, người lạ mặt ấy lại hiện ra như đã từng quen thuộc với tôi từ lâu. Bởi yêu cuộc đời nên tôi hiểu tôi cũng yêu cả sự chết.

Khi mẹ giăng con khỗi bầu vú bên này, con òa khóc, nhưng liền đó lại thấy nguồn an ủi ở bầu vú bên kia.

96

Khi tôi rời đây ra đi, xin nhớ lời này tôi nói lúc chia tay – những gì tôi đã thấy thật quá đủ quá thừa.

Tôi đã ném hương mật trong lòng bông sen đang xoè cánh trên đại dương ánh sáng, và như thế tôi hạnh phúc lắm rồi – xin nhớ lời này tôi nói lúc chia tay.

Tôi đã chơi đùa thỏa thích, nơi này cung điện vô tận hình thù, và đã nhìn thấy người ấy ở đây, người không hình thù.

Toàn thân tôi, tay chân tôi run rẩy khi tay người ấy chạm vào, người ngoài tầm tay với tới. A, nếu cuộc đời chấm dứt nơi đây, cứ để cuộc đời chấm dứt! - xin nhớ lời này tôi nói lúc chia tay.

97

Khi chúng mình cùng chơi, tôi không thể hỏi người là ai. Tôi không biết ngưng ngừng hay sợ sệt, đời tôi vui ồn ào.

Lúc bình minh, như người bạn chí tình, người đã đánh thức tôi dậy rồi dẫn tôi đi, lang thang hết đường rừng này tới đường rừng kia.

Trong thời gian ấy tôi chẳng bận tâm đến ý nghĩa những bài ca người hát cho tôi nghe. Chỉ có giọng tôi hòa theo điệu hát và tìm tôi khiêu vũ cùng lời ca.

Bây giờ, khi thời gian vui chơi ấy đã qua rồi, hình ảnh này bất chợt là chi đang đến bên tôi! Cúi mặt nhìn chân người, thế giới đứng bàng hoàng, cung kính với cả trời sao nín câm.

98

Tôi sẽ dâng người mọi chiêm phẩm, những vòng hoa khi tôi thua trận, người ơi. Chẳng

bao giờ tôi được quyền tấu thoát mà không thất trận với người.

Tôi biết chắc lòng kiêu ngạo trong tôi tất sẽ bại vong; tôi biết chắc trong đờn đầu đàn trẻ đời tôi sẽ phá tung giới hạn; và như cây sậy rỗng không, tim tôi trống rỗng sẽ nứt nở điệu buồn và sỏi đá sẽ tan thành nước mắt, người ơi.

Tôi biết chắc hoa sen trăm cánh sẽ không khép kín mãi bao giờ, và vùng hương mật bí ẩn trong hoa ấy thế nào cũng sẽ phơi trần.

Từ trên trời cao xanh một con mắt sẽ cúi nhìn rồi thẳm lặng gọi tên tôi. Chẳng còn gì, dù là gì đi nữa, sót lại cho tôi, bên chân người tôi sẽ nhận sự chết hoàn toàn.

99

Khi buông tay chèo, ta biết người sẽ thay ta cầm lái. Cái gì cần làm sẽ được làm ngay. Vật lộn thế này vô ích lắm.

Lòng ta hỡi! Thôi buông tay ra! Lặng im cam chịu mình thất bại, và nên nghĩ số phần may mắn là ngồi tại chỗ, nín thở hoàn toàn.

Đèn này bên ta tắt hoài mỗi lần gió nhẹ lướt qua; cố gắng châm đèn, ta bằng quên tắt cả.

Nhưng lần này, ta sẽ khôn ngoan; trải thảm trên nền nhà, ta ngồi chờ trong bóng tối. Thần chết ạ, lúc nào mà thấy vui vui, đến với ta nhé, âm thầm thôi và ngồi xuống đây chơi.

100

Lao mình xuống bể thăm hình thù, tôi hy vọng với tới viên ngọc toàn bích của người không hình thù.

Thôi chẳng cần dong buồm chi nữa hết cảng này đến cảng kia trên chiếc thuyền tôi lái phong sương. Những ngày ấy qua rồi, lâu lắm, khi môn chơi tôi ưa thích bị sóng nước dập vùi.

Bây giờ tôi thềm chết trong người không chết. Tôi sẽ nâng đàn đời mình trong đại sảnh đông người, bên vực thăm không chiều sâu, nơi điệu nhạc không âm điệu ngắt ngắt dâng cao.

Tôi sẽ đàn theo âm điệu cõi vĩnh cửu, và khi đàn nứt nở âm giai sau chót, tôi sẽ đặt cây đàn lặng im dưới chân người im lặng.

101

Suốt đời, tôi ca hát để tìm người. Lời ca dẫn tôi lang thang hết nhà này đến nhà kia. Nhờ thế, khi rờ rẫm, kiếm tìm thế giới của mình, tôi cảm thấy xung quanh.

Lời ca dậy tôi những gì tôi đã học, chỉ cho tôi những nẻo đường bí mật và những vì

sao nơi chân trời của trái tim tôi.

Lời ca dẫn tôi đi suốt ngày tới quê hương huyền bí của buồn vui; nhưng bây giờ, khi cuộc hành trình kết thúc, lời ca đã đưa tôi tới cổng Hoàng cung nào nhỉ, lúc hoàng hôn?

102

Tôi khoe khoang với họ là đã hiểu người. Họ nhìn thấy chân dung người trong mọi tác phẩm của tôi. Họ tới và hỏi: “Người ấy là ai?” Tôi không biết trả lời ra sao. Tôi nói: “Thực ra tôi không thể nói?” Họ chê bai rồi bỏ đi đáng vẻ khinh khi. Nhưng người cứ ngồi đó mỉm cười.

Tôi kể chuyện người trong những bài ca bất tận. Bí mật từ tim tôi trào tuôn. Họ tới và hỏi: “Cho chúng tôi biết ý nghĩa những bài ca anh hát”. Tôi không biết trả lời họ ra sao. Tôi nói: “A! Ai mà biết nghĩa những bài ca ấy là gì!” Họ mỉm cười rồi bỏ đi đáng vẻ hoàn toàn khinh miệt. Nhưng người cứ ngồi đó mỉm cười.

103

Kính lạy người lần cuối, xin cho giác quan tôi trải rộng, tiếp xúc thế giới dưới chân người.

Xin cho tâm trí tôi, như đám mây thu là là mọng nước, cúi khom trước cửa nhà người, kính lạy người lần cuối.

Xin cho âm điệu tôi hát rải rác nhiều lần tụ lại thành bài ca duy nhất, rồi tuôn chảy vào đại dương lặng trầm, kính lạy người lần cuối.

Ôi, Thượng Đế, kính lạy người lần cuối, như đàn hạc hoài hương, ngày đêm hối hả bay về tổ ấm trên núi cao, xin cho đời tôi phiêu du tới quê hương vĩnh cửu ngàn thu.